

Fluorografiranje odkriva pljučne bolezni

Občane, stare nad 29 let, bo pregledala posebna ekipa inštituta z Golnika – Merili bodo tudi krvni pritisk

Interes družbe je, da so otroci in mladina zdravi, sposobni za pripravo in usposobitev za poklicno delo, v delovnem obdobju, da je čim manj zdravstvenega absentizma in prezgodnje invalidnosti oziroma, da starejša populacija doseže najvišjo možno starost, telesno in duševno aktivna.

Pričakovana dolgotrajna življenja prebivalstva SR Slovenije se v zadnjem desetletju 1960–1970 ne podaljšuje in kaže celo znake skrajševanja. Večje skrajševanje življenjske dobe se kaže pri moških po 45–50 letih starosti, česar pri ženskem prebivalstvu ne opazimo. Predvideno srednje trajanje življenjske dobe je 66 let, žensk pa 72 let.

Na osnovi izračunov pričakovane življenjske dobe in starostne strukture prebivalstva so ugotovili, da so se razmere izboljšale predvsem za otroke in mladino, mnogo manj za odrasle in starejše prebivalce zaradi večjih razsežnosti kroničnih degenerativnih obolenj.

Čeprav se je v preteklem desetletju obolenost za tuberkulozo znatno zmanjšala, pa še vedno odkrivamo v Sloveniji 1000 novih primerov pljučne tuberkuloze. Med na novo odkritimi bolniki jih kar polovica izloča bacile v sputumu.

NEZNANI BOLNIKI

Fluorografija je navzlic upadanju tuberkuloze v Sloveniji še vedno pomembna metoda pri odkrivanju neznanih bolnikov s pljučno tuberkulozo. Zadnje analize v Sloveniji so pokazale, da fluorografiranje na novo odkrije 9 bolnikov na 10.000 fluorografiranih prebivalcev, ki zdravstveni službi niso bili poznani. V višji starosti je teh bolnikov še več. Odkrivanje nepoznanih bolnikov s pljučno tuberkulozo je pomembno tudi zato, ker lahko tak bolnik okuži zdrave osebe, s katerimi živi v ožjem okolju (družina, delavci, ki stanujejo v naseljih in se hranijo po menzah itd.).

Industrijska migracija je v Sloveniji precejšnja. Zato nikakor ne smemo zanemariti položaja Slovenije med drugimi republikami

vsakemu bolniku. Pljuča so namreč organ, ki dovaja telesu za življenje potreben kisik in odvaja odvečen ogljikov dioksid, ki nastaja pri presnovi v telesu. Če pljuča te svoje funkcije ne zmorejo več opravljati v zadostni meri, trpijo vsi pomembnejši telesni organi zaradi slabe preskrbe s kisikom. Pljuča in srce sta namreč funkcionalno povezana organa. Zaradi kroničnega vnetja pljuč in bronhov trpi tudi tisti del srca (desno srce), ki dovaja kri v pljuča. Zato se pri takem bolniku razvije kronično pljučno srce. To stanje močno prizadane življenjsko aktivnost bolnikov.

RADIACIJA NEPOMEMBNA

Glede radiacije (sevanje), ki ji je prebivalstvo izpostavljeno pri množični fluorografiji, bi navedli nekaj ugotovitev. Komite za radiologijo in radiofotografijo Mednarodne Unije proti tuberkulozi pri Svetovni zdravstveni organizaciji je napravil anketo o obsevanju prebivalcev pri radiofotografskih pregledih prsnega koša. Na osnovi obsežnih analiz je ugotovil, da fluorografija v nobenem primeru ne pomeni genetičnega rizika (saj so doze, ki jih dobi prebivalstvo z naravno radiacijo sto krat večje!) Kar zadeva somatični riziko (ogroženost za celotno telo) je le ta pri množičnem fluorografiranju nepomemben.

Dobro organizirano fluorografiranje v Sloveniji dosega 95% do 98% udeležbo prebivalstva v starosti nad 29 let. Zato nam taka akcija daje optimalne možnosti za razširitev njenega doseganja programa. Tudi v nekaterih socialističnih državah in na zapadu uporabljajo danes organizacijsko obliko množičnega fluorografiranja prebivalstva zato, da rentgenskemu slikanju priključijo še dodatne preiskave (merjenje krvnega pritiska, telesne teže in višine, preiskavo urina na sladkor in beljakovine, preiskavo dojk, očesnega pritiska, itd.)

NEVARNA SLADKORNA

Epidemiološki kazalci so tudi v naši republiki pokazali, da so kardiorespiratorna obolenja po vzrokih smrtnosti in zgodnje invalidnosti na prvem mestu. Nenehno narašča število bolnikov s sladkorno boleznijo. Kro-

nični bronhitis sodi med najpogostejše vzroke delovne invalidnosti. Prav zato je Inštitut na Golniku pripravil razširjene programe množičnega fluorografiranja, da bi tako še v večji meri izkoristil fluorografski pregled prebivalstva za sočasno odkrivanje različnih bolezni, ki so najbolj pogoste. Samo od pravočasne odkritja obolenja med sicer navidezno zdravimi osebami je marsikdaj odvisna uspešnost zdravljenja. Na ta način je fluorografiranje še bolj ekonomično izkoriščeno.

Program, ki vsebuje odkrivanje oseb s hipertenzivno boleznijo – trajno zvečanim krvnim pritiskom – se bo izvajal tudi pri določeni skupini prebivalcev v občini Bežigrad. Hipertonija zavzema nedvomno pomembno mesto med kardiocirkulatornimi obolenji. Trajno povišan krvni pritisk pospešuje sklerozo srčnih, možganskih, ledvičnih in drugih arterij. Za posledice hipertenzije je pomembno, kako dolgo traja povečan pritisk in kolikšen je. Povečan krvni pritisk danes lahko zdravimo.

Pravočasno zajetje in zdravljenje teh bolnikov preprečuje komplikacije in napredovanje obolenja. Z zdravstvenimi ukrepi na novo odkritih bolnikih delujemo v smislu sekundarne preventive (preprečevanja) komplikacij in tako lahko zmanjšamo zgodnjo invalidnost zaradi hipertenzije. V svetu navajajo avtorji 20 do 25% obolenost za hipertenzijo. Enkratna ugotovitev povečane vrednosti krvnega pritiska še ne pomeni, da ima oseba hipertenzijo (trajno povečan krvni pritisk). Zato bo zdravstvena služba vse osebe s povečanimi vrednostmi krvnega pritiska povabila na kontrolni pregled in izvedla vse potrebne preiskave ter dokončno ugotovila ali ovrgla bolezen. Vse na novo odkrite bolnike pa bo sprejela v zdravljenje in zdravstveno kontrolo.

ZAČETEK 18. APRILA

V občini Bežigrad bomo začeli z množično fluorografijo 18. aprila letos. Fluorografirani bodo vsi občani od 29. leta starosti dalje (31.000 občanov). Krvni pritisk bodo merili pri vsakem udeležencu fluorografije v starosti od 40–50 let (8400 občanov). Starostno obdobje od 40–50 let je bilo vzeto zato, ker v tem obdobju začne hipertenzija naraščati in je utemeljeno zgodnje odkrivanje hipertenzivov in dispanzersko vodenje bolnikov, ki jih doslej zdravstvena služba ni poznala.

Finančna sredstva, ki se vlagajo za take akcije, se ne trošijo zaman, če upoštevamo končni cilj ohranjanja zdravja in psihofizično kondicijo občanov.

Piše: dr. Majda Ustar,

specialist za pljučne bolezni in tuberkulozo

naše države, kjer je slabša epidemiološka situacija, čeprav je tudi tamkaj tuberkuloza v upadanju.

Pozorni moramo biti tudi na socialno ogrožene skupine prebivalcev, na zdravstveno nevarovane osebe in na kronične alkoholike. Zaradi socialne strukture obolenih pomeni danes tuberkuloza tudi socialni problem. V produktivnem življenjskem obdobju je najpogostejša med fizičnimi delavci. V skupini starejšega prebivalstva pa ima svoj socialni aspekt pri starih ljudeh. Vso to populacijo pa vsake štiri leta zajema prav množično fluorografiranje.

Vsak fluorogram pregledata dva izkušena zdravnika v inštitutu na Golniku. Če pokaže rentgenska slika prsnega koša pomembnejše spremembe, povabi zdravstvena služba tako osebo na pregled, da se dokončno ugotovi bolezenski proces in določi ustrezno zdravljenje. Namen fluorografiranja ni v ugotavljanju diagnoze, temveč v odkrivanju zdravstveni službi nepoznanih bolnikov. Mnogokrat je uspešnost zdravljenja odvisna prav od pravočasne oskrbe bolnikov.

TUDI PLJUČNI RAK

Fluorografiranje pa ne odkriva samo pljučne tuberkuloze, temveč tudi druge pljučne bolezni. Sočasno z upadanjem pljučne tuberkuloze odkrivamo vedno več netuberkuloznih pljučnih bolezni, med katerimi zavzema po pomembnosti zgodnjega odkrivanja nedvomno prvo mesto pljučni rak, ki tudi pri nas stalno narašča. Bolnike s pljučnim rakom lahko danes uspešno zdravimo tako, da kirurško odstranimo novotvorbo, kar pa je odvisno samo od pravočasnega odkrivanja.

Nesporno je dejstvo, da so temu obolenju bolj izpostavljeni kadilci nad 40 letom starosti. V nekaterih občinah Slovenije je fluorografiranje na novo odkrilo več bolnikov s pljučnim rakom, kakor bolnikov s pljučno tuberkulozo, ki so izločali bacil v izločku. Vsekakor je časovno štiritletno obdobje predolgo, da bi lahko govorili o uspešnosti takega odkrivanja. Prav zato bi morali ogroženo skupino prebivalcev bolj pogosto kontrolirati.

Fluorografiranje odkriva tudi druge kronične pljučne bolezni kot so: pljučna sarkoidoza, silikoza, benigni pljučni tumorji, kronično vnetje pljuč idr. Vse te bolezni prevzema v posebno oskrbo dispanzer za pljučne bolezni in tuberkulozo. S pravočasnim zdravljenjem teh bolezni lahko danes preprečimo prezgodnjo invalidnost, ki grozi

LETO OTROKA V VRTCU MLADI ROD

»Še po en otrok v vsak oddelek«

V vzgojnovarstveni ustanovi Mladi rod so se odločili, da bodo v letošnjem letu, ki je posvečeno otrokom vsega sveta, usmerili svoja prizadevanja v take dejavnosti in manifestacije, ki bodo spodbujale potrebo po skrbi za otroke v širši javnosti. Bolj javno kot doslej bodo skušali tudi manifestirati ustvarjalne sposobnosti predšolskih otrok, kakor tudi veliko pripravljenost in požrtvovalnost delavcev, ki jim je skrb za otroka poklic.

Te dejavnosti je Mladi rod vnesel v svoj program, v katerem so opisane tudi konkretne naloge in za njihovo uresničitev določena odgovornost posamezne vzgojiteljice, strokovnega zbora, samoupravnih organov in družbeno političnih organizacij.

Program vključuje:

- prizadevanja za racionalno uporabo obstoječih prostorskih možnosti in pridobivanje novih prostorov za vzgojo in varstvo predšolskih otrok,
- osveščanje neposredne okolice in širše družbene skupnosti o potrebah in pomembnosti razvijanja otrokove intelektualnih in gibalnih nagnjenj v predšolski dobi,
- vzbujati otrokom in v njihovi okolici zanimanje za njihovo ustvarjalnost in dati otrokom možnost za doživljanje prijetnih občutkov ob predstavitvi njihovih izdelkov ali prikazu kulturnoumetniških del,
- razvijati take dejavnosti

predšolskih otrok, ki jim bodo pomagale osvojiti trajnejše navade za ohranitev zdravja in skrb za urejeno okolje.

Kako bodo v Mladem rodu uresničevali navedene naloge?

Pod geslom »še en otrok več v vsak oddelek« bodo sprejeli okrog 50 otrok, kljub temu, da je že sedaj v oddelkih povprečno 21,5% otrok več, kot to določajo normativi. Trudili se bodo za razvoj družinskega varstva in tvorno sodelovali s KS Boris Kidrič za pridobitev novih prostorov v predvidenem novem stanovanjskem bloku na Linhartovi cesti. Pomembna je tudi volja kolektiva, ki je pripravljen prispevati sredstva iz sklada amortizacije za opremljanje omenjenih novih prostorov. Da bi bilo vzgojnih dejavnosti v okviru 80-urnega programa deležnih kar največ predšolskih otrok, bodo k temu spodbujali pristojne krajevne organizacije in službe ter seveda tudi krajane.

V navadi je, da govorimo le o varnem bivanju otrok v vrtcih in časn, ko so njihovi starši zaposleni. Ob tem pa prezremo, da bi bilo bolj pomembno govoriti o vzgoji in oblikovanju celovite otrokove osebnosti. Glede na to bodo v Mladem rodu organizirali hospitacijsko zaposlitev otrok v prisotnosti staršev, s čemer jim bodo spodbudili zanimanje za vzgojna vprašanja in jim tako dali možnost za

sproščen pogovor o zadevah, ki se nanašajo na razvojno obdobje njihovega otroka.

Delavci Mladega rodu se bodo vključili tudi v javno obravnavo o osnutku zakona o usmerjenem izobraževanju z zahtevo, da se preuči potreba po širšem in poglobljenem znanju vzgojiteljic. Znanje pa je pogoj za kakovostno predšolsko vzgojo.

Tudi športna in rekreativna dejavnost je med drugim zajeta v programu. V oddelkih 5 do 7-letnih otrok nameravajo kot reden program vzgojnega dela uvesti vadbo določenih športnih dejavnosti, v zimovanja in letovanja pa vključiti skupaj okrog 140 otrok.

Da bi otroke osrečili bodo pripravili javne razstave likovnih izdelkov otrok ter priredili njihov javni nastop ob Dnevu mladosti in tudi več internih prireditev v počastitev raznih praznikov.

Le zdrav otrok je zadovoljen in ustvarjalen. Da bi tak tudi bil je glede na ustrezne naloge programiran med drugim tudi kviz s področja poznavanja pravil o zdravstveno higieni skrbem ravnarju otrok in tekmovanje, s katerim bodo otroci pokazali koliko in kaj vse vedo o cestno prometnih pravilih. S primernim delom na igriščih bodo otroke navajali na čistočo okolja in na varstvo narave.

E. K.

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA

30 let vzgoje mladine

Obrambna vzgoja mladine organizirano poteka od šolskega leta 1948/49 in tako je letošnje šolsko leto jubilejno leto organizirane usposabljanja mladine za SLO. V počastitev 30-letnice vzgoje mladine za SLO bo organiziranih vrsta obrambno-vzgojnih aktivnosti, s katerimi bomo prispevali k boljši kvaliteti obrambne vzgoje mladine.

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozasčito Skupščine občine Ljubljana Bežigrad je na svoji seji v mesecu januarju imenoval Občinski odbor za pripravo aktivnosti v počastitev 30-letnice poučevanja SLO. Odbor sestavljajo predstavniki občinskega upravnega organa za ljudsko obrambo, občinskega štaba teritorialne obrambe in občinskega štaba civilne zaščite, ravnatelj šol,

predstavniki občinskega odbora RK, ZSMS, strelske sekcije, ZRVS, predstavniki SIS za vzgojo in izobraževanje in Občinske zveze za telesno kulturo.

Omenjena aktivnost bo imela velik politični pomen, tako na šolskih tekmovalnih, kakor tudi na občinskem tekmovalju. Prireditve in tekmovalja se vključujejo v akcijo »Nič nas ne sme presenetiti – 79«. Občinski odbor je imel dve seji, kjer so se dogovorili za okvirne datume tekmovalj v okviru šol in občine. Vsi predstavniki so dobili posamezne zadolžitve glede organizacije občinskega tekmovalja. Pokroviteljstvo nad občinskim tekmovalju je prevzel predsednik Skupščine občine Ljubljana Bežigrad Janez Rigler.

Šolska tekmovalja izvedejo šole same v okviru orientacijskega pohoda in

sicer do 20. marca 1979; o rezultatih tekmovalja poročajo Občinskemu štabu za pripravo tekmovalj. Občinsko tekmovalje organizira Občinski odbor v mesecu aprilu 1979. Področna tekmovalja organizirajo štabi, ki jih imenujejo medobčinski sveti SZDL, izvaja pa Center ŠSD Slovenije.

Sredstva za izvedbo šolskih tekmovalj zagotovijo šole same, za občinska tekmovalja pa naj bi operativni odbor poiskal najustreznejše možnosti za financiranje. Upamo, da nam bodo tudi OZD prisločili na pomoč, saj tako omogočajo vzgojo kadrov, ki jih bodo branili. Želimo, da bi bilo to tekmovalje množično, zato morajo tekmovalci vsi učenci in dijaki šol.

IVAN VORŠNIK